

Als vreemdelingen die ver van huis zijn

Viering van Aswoensdag

Dominicuskerk Oog in Al – 6 maart 2019

Ter inleiding

Wij beginnen vandaag aan de Veertigdagentijd, de periode voor Pasen waarin wij ons te binnen brengen wat wij maar al te vaak vergeten, wat we maar al te vaak *willen* vergeten: dat wij gebroken mensen zijn die deel uitmaken van een gebroken wereld. Als de spanningen hoog oplopen, in het groot en in het klein, als de vragen ons te boven gaan en ons dreigen te overspoelen, en we niet weten hoe het verder moet met onze wereld, op ons werk of in onze familie, in onze relatie en met ons eigen leven, dan is er de neiging je af te keren, weg te dromen, afleiding te zoeken. Je kunt je proberen te troosten met alcohol of andere verdovende middelen, met eten, met onrealistische plannen over wat je gaat doen om de problemen voor eens en altijd op te lossen. Als die ene nu maar..., als die andere maar niet langer... als het me nu in ieder geval eens zou lukken om... als die president of die kerkleider nu eens weg zou zijn. Maar in de Veertigdagentijd proberen we daarvan af te zien, te vasten, althans zo veel mogelijk. De veertigdagentijd leert ons de zaken onder ogen te zien zoals ze zijn, serieus te nemen dat we verbonden zijn met waar we zo'n afkeer van kunnen hebben, dat het niet waar is dat al onze problemen van buiten komen en ons eigenlijk geen blaam treft. Wij zijn niet alleen slachtoffers, wij zijn daders – *mededaders*, zeker, maar *mededaders*. Maar dat doen we niet om onszelf te kwellen en zelfs niet om onszelf eens flink de oren te wassen. Dat doen we omdat wij geloven dat toegeven dat wij deel van de problemen zijn en wij het ons niet lukt om, dat wij niet weten hoe deel van de oplossing te worden, dat dit het begin is van de verandering waarop wij hopen. We verbinden ons opnieuw met God, bij God, van wie wij altijd opnieuw mogen beginnen. Daarvoor moeten we beseffen dat we opnieuw *moeten* beginnen, dat het nodig is dat wij opnieuw aangeraakt moeten worden door zijn liefde, geplaatst moeten worden in de ruimte van zijn hoop, ons moeten laten vervullen van zijn blijvende en taaie geloof in ons: steeds opnieuw en altijd weer. God blijft geloven dat wij ons kunnen toekeren naar hem en afkeren van wat ons vasthoudt en dankzij dat geloof in ons kunnen wij het ook. God ziet dat wij niet passen in de wereld zoals zij mede door ons geworden is en ziet dit als een kans voor nieuw begin. – Wij lezen in de eerste brief van de apostel Petrus:

Geliefde broeders en zusters,
u bent als vreemdelingen die ver van huis zijn.
Ik vraag u dringend niet toe te geven aan zelfzuchtige verlangens
die uw ziel in gevaar brengen.
Leef als vrije mensen en verschuil u niet achter u vrijheid om u te misdragen,
maar handel als dienaren van God. (1 Petrus 2,11.16).

Brengen wij ons te binnen dat we gedragen en gekoesterd worden in barmhartigheid en zo worden opgetild uit de kleinheid die wij onszelf steeds weer opleggen. Wij zijn gemaakt om op te staan.

lezing uit de profeet Jeremia (29.1-7.11-14)

Overweging

1.

Vasten wordt vaak in verband gebracht met de woestijn: de eerste zondag van de veertigdagentijd leest de kerk vanouds het evangelie van Jezus die na zijn doop in de woestijn op de proef wordt gesteld. Nu hoeft het niet met de Franse schrijver Jean-Paul Sartre eens te zijn, die in 1943 schreef *l'enfer, c'est les autres*, de hel, dat zijn de anderen, om te zien dat ook de

verbanden waarin wij leven ons op de proef kunnen stellen. De eenzaamheid kan een plaats zijn om je met jezelf te confronteren, maar het kan evenzeer een vlucht zijn uit al die zaken die je storen. Heb je net een diepe gedachte, word je geroepen. Heb je net begrepen hoe je het leven beter zou kunnen organiseren, blijken je huisgenoten niets voor jouw ideeën te voelen, hoe vaak en met hoeveel overtuiging je ook uitlegt dat wat jij voorstelt toch echt voor iedereen het beste is. En dan hebben we het nog niet gehad over Trump en Poetin, Asad en Maduro en al die anderen die onze wereld letterlijk onveilig maken: wat zou het prettig zijn als zij eens zouden ophoepelen en wij, weldenkende mensen, het gewoon voor het zeggen zouden hebben. En andersom: als zij steeds maar weer en steeds meer hun zin lijken te krijgen, dan is de verleiding groot om te proberen je eigen hoekje in te richten. 'Hoe houdt u het als katholiek eigenlijk uit in uw kerk', vroeg iemand mij vorige week nog na afloop van een lezing. Ik kan niet zeggen dat deze vraag nog nooit bij mij is opgekomen, dat ik nooit op het punt heb gestaan met slaande deuren en opgestoken middelvinger weg te lopen.

Doe dat nu niet, schrijft Jeremia aan zijn volk, dat zeker zoveel redenen had om zich op zichzelf terug te trekken. En hij schrijft het in opdracht van God. Geloof mij, zegt God, Ik weet wat ik doe en wat er met er met jullie gebeurt en ik ben bij jullie, ook waar je met goede redenen liever niet zou zijn. En jullie kennen mij, ook daar heb ik jullie heil op het oog en niet jullie onheil. Ik verander niet. Verbind je daarom met de situatie waarin je terecht bent gekomen, trek op met degenen waardoor je erin terecht bent gekomen, die met macht en kracht of met list en bedrog je hierheen hebben gevoerd: bouw samen met hen het leven op en ook al hebben zij je voor je gevoel ongelukkig gemaakt, zet je in voor hun geluk, want dat is nu hoe dan ook jullie geluk. Afgelopen zondag lasen we in het evangelie dat Jezus zijn leerlingen de opdracht geeft hun vijanden lief te hebben. Hier zegt Jeremia bijna hetzelfde. Natuurlijk is het de verleidelijk je vijanden te haten, je vermeende vijanden te haten, degenen die er misschien niets aan kunnen doen dat het fout is gelopen, maar die je wel steeds aan herinneren aan wat er fout is gelopen. Maar net als die van Jezus in de woestijn zijn dit verleidingen en moeten zij worden afgewezen als 'van de duivel', letterlijk 'uit de boze'.

2.

Jezus stuurt zijn leerlingen, Jezus stuurt ons misschien wel juist daarom niet de woestijn in. Hij zendt ze onder de mensen en draag ze op zich van de mensen afhankelijk te maken, zich aan de mensen toe te vertrouwen. Dat doet Hij zonder enige naïviteit. Weet wel, zegt Hij, realiseer je goed dat ik jullie als lammeren tussen de wolven zendt. Maar juist zo hebben jullie een taak. We kennen de uitdrukking 'een wolf in schaapskleren', maar wij zijn eigenlijk vooral geneigd om de lammeren en de schapen onder ons, om onszelf als lammeren en schapen de raad te geven maar wolfskleren aan te doen. Laat zien dat er met jou niet te spotten valt, bijt van je af, zorg dat je voor jezelf opkomt en dat als het is jij of hij, dat hij dan verslagen wordt en jij overeind blijft. Maar Jezus zegt: Ik zend jullie als lammeren tussen de wolven, maar je moet juist geen wolven worden. Want wolven zaaien dood en verderf dat weten jullie als lammeren heel goed, en als je niet wilt leven in een wereld van dood en verderf, dan moet je niet op jouw beurt dood en verderf zaaien, geweld en pijn verspreiden, angst aanjagen. Jullie moeten geen wolven worden, de wolven moeten in lammeren te veranderen.

En dat kan alleen als jullie voluit lam zijn. Toon je zwakte en dek die niet toe. Laat merken dat je afhankelijk bent, probeer dat niet te verbergen. Vraag als je iets nodig hebt en legt het er niet op aan dat de ander gedwongen wordt om je te geven wat je nodig hebt, en het liefst nog ween beetje meer. Ze mogen je uitmaken voor zwakkeling en *loser*, voor klaploper en parasiet, maar besef en straal uit: op deze manier biedt je vrede aan. Je doorbreekt de illusie dat het leven een strijd is waarbij het zaak is op eigen kracht te overleven. Je maakt het mogelijk om van verbinding te leven, van geven en ontvangen, van herbergzaamheid zoeken en gastvrijheid bieden.

3.

Misschien is het een goed idee de komende veertig dagen onszelf te oefenen om lammeren te zijn. Zo maken we zichtbaar dat er een goede herder is die ons hoedt en behoedt, een goede herder in wiens ogen wij zo kostbaar zijn dat als wij zijn afgedwaald de herder alle andere lammeren in de steek laat en ons komt zoeken – ja, dat geldt op mysterieuze wijze voor ons allemaal: niemand wordt in de steek gelaten, maar iedereen is het waard om alles voor in de steek te laten. Laten wij afscheid nemen van het verlangen wolven te zijn en laten we elkaars kostbaarheid zoeken erop vertrouwen dat onze kostbaarheid wordt gezocht en gevonden, dat wij in onze kostbaarheid al zijn gevonden.

Evangelie volgens Lucas (10, 1-9)

Beelden van onze wereld

Wij verblijven onder mensen
die naar hier gekomen zijn
omdat zij waar ze geboren werden geen leven hadden,
omdat zij voor hun kinderen geen toekomst zagen,
omdat zij voor hun familie geld willen verdienen
om hen in waardigheid te laten leven.
Zij laten ons in hun leven binnen,
geef dat wij van hun leven ontvangen
en zij van het onze:
ga met ons Jouw weg.

GA MET ONS JOUW WEG...

Wij bevinden ons onder mensen
die moedeloos en angstig zijn
omdat zoveel waar zij waarde aan hechtten verloren ging,
omdat zij de gang van de wereld niet langer begrijpen,
omdat zij zich voelen alsof niemand hen ziet.
Toch laten zij ons hun leven binnen.
Geef dat wij van hun leven ontvangen
en zij van het onze:
ga met ons Jouw weg.

GA MET ONS JOUW WEG...

Wij wonen tussen mensen
die met alles wat in hun is proberen vooruitgang te boeken
omdat zij zich anders waardeloos voelen,
omdat zij geloven alleen zo van betekenis te zijn,
omdat zij bang zijn voor stilte en leegte.
Maar zij openen zich ook voor ons.
Geef dat wij van hun leven ontvangen
en zij van het onze:
ga met ons Jouw weg.

GA MET ONS JOUW WEG...

Wij worden geleid naar plaatsen
waar verbondenheid is,
gemeenschap wordt gevormd,
liefde heerst.

Wij zijn dankbaar dat wij verwelkomt worden
zodat wij van het leven dat daar is kunnen ontvangen,
en wij er vanuit ons leven aan kunnen bijdragen:
ga met ons Jouw weg.

GA MET ONS JOUW WEG....

Wij komen terecht op plaatsen
waar verdeeldheid is,
na-ijver en onderlinge afkeer,
haat en nijd.

Wij zijn dankbaar dat wij daar gezonden worden
zodat wij vrede kunnen wensen
en Jouw vrede ons tot nieuwe mensen kan maken:
ga met ons Jouw weg.

GA MET ONS JOUW WEG....

Wij zwerven rond in een wereld
die wij niet bevatten kunnen,
niet kunnen beheersen,
die altijd groter is dan wij denken
en altijd meer biedt dan wij durven hopen.
Jij vertrouwt ons toe aan deze wereld,
Jij vertrouwt ons deze wereld toe.
Maak dat wij het vertrouwen waard zijn:
ga met ons Jouw weg.

GA MET ONS JOUW WEG....

Wij zijn gezonden
als lammeren onder wolven.
Neem geen beurs mee, geen reistas en geen schoenen,
want arbeiders zijn hun loon waard.
Zodat we uitdragen en ontvangen,
verkondigen en vernemen:
Het koninkrijk van God is nu dichtbij gekomen.

Erik Borgman